

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 4

Stockholm den 23 Januari 1913

6:e årg.

Prenumerationspris: 1/2 år . . kr. 4: 50 1/2 år . . kr. 2: 50 3/4 " . . " 3: 50 1/4 " . . " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Klarabergsgatan 48, två tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. Sthlm 1913, F. Englund's Boktr.	Expedition och Annonskontor: Klarabergsgatan 48, två tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	--	---	---

Årets riksdag.

Riksdagens öppnande har försiggått under sedvanliga formaliteter. Tronetalet, översikten af de förslag regeringen under innevarande arbetstermin ämnar framlägga till riksdagens behandling, innehöll denna gång intet af direkt betydelse för kvinnorörelsen. Så blef den stora frågan, rösträtt för kvinnor, i år ej omnämnd; detta dock, som man vågar förlita sig på, för att vid nästa års riksdag, den sista i perioden, med kraft framföras från regeringshåll — då stödd af de många tusenden och åter tusenden svenska kvinnornas genom masspetitionen framställda kraf på politiskt medborgarskap.

En fråga åter, som ehuru icke direkt fallande inom kvinnosakens område kommit att på det närmaste angå kvinnorna, nämnde emellertid konungen i sitt tal, ålderdomspensioneringen. Han uttalade därvid den förhoppningen "att härmed måtte varda inledd en följd af verksamma reformer till lindrande af de sociala missförhållandena".

Hela Sveriges folk önskar med all säkerhet att denna sak måtte kunna — snart — bli ordnad, till tryggande af de gamlas och invalidas oftast så bekymmersamma sista år. Dock, skall detta förslag blifva till ett verkligt lindrande af sociala missförhållanden, får ej företaget baseras på fasthållandet af

ett af de största af dessa — kvinnors särställning i lagar och förordningar. Vi veta tyvärr, att på denna punkt i öfrigt kloka och rättvisa män ha svårt att se klart och döma vidsynt, men, att så skall blifva fallet i denna sak, som ställer frågan så på sin spets: den åldriga invalida kvinnans lika rätt med den åldriga, invalida mannens, när staten ålderdomspensionerar sitt folk, är något oerhördt. Vi tro dock, att kvinnornas protester skola blifva hörda och vederbörligen uppmärksammade. Det fattas ju ej heller helt instämmanden från manligt håll. Vi våga hoppas, att Sveriges riksdag, som ännu icke gifvit kvinnorna rätt att inom densamma bevaka sina intressen, måtte känna sin förpliktelse att sörja lika för hela folket, icke minst för den orepresenterade delen.

Bland statsverkspropositionens äskanden märkes begäran om höjdt anslag för anordnande af undervisning i huslig ekonomi i folkskolor, högre folkskolor och folkhögskolor, 95,000 kr.; 35,000 kr. mera än innevarande års anslag.

Vidare begäres en ökning af 2,000 kr. i anslaget till landthushållningsskolan vid Rimforsa, hvilket då komme att utgå med 8,000 kr. Likaså föreslås en höjning af anslaget till landthushållskolan på Brogård från 4,000 till 5,500 kr.

Stockholms fattigvårdsnämnd om kvinnornas särställning i folkpensioneringsförslaget.

Stockholms fattigvårdsnämnd, som af Stockholms stadsfullmäktige anmodats yttra sig angående det föreliggande folkpensioneringsförslaget, ställer sig direkt afvisande till den skillnad, som i förslaget göres mellan mäns och kvinnors pensionering. Nämnden framhåller som sin åsikt, att hela försäkringsstocken, d. v. s. alla svenska män och kvinnor, som äro underkastade pensionslagen, borde "betraktas såsom en enhet, däri hvarje man och hvarje kvinna ingå med afgifter efter enahanda beräkning och med rätt att därför utfå pension efter samma beräkningsgrund." Nämnden erinrar i detta sammanhang om att inom de anstalter, som lyda under fattigvårdsnämnden, icke kunnat uppdragas någon skillnad i lefnadskostnaden för män och kvinnor.

Till fattigvårdsnämndens uttalande ha medlemmarna af nämnden fröknarna G. af Klintberg och Ebba Vedberg fogat ett särskildt yttrande af följande lydelse:

att det ur samhällelig och ej blott ur fattigvårds-synpunkt är af vikt att, beträffande afgiftspensionen, ingen uppdelning efter kön göres. Då all annan uppdelning af folket, såsom efter yrken, hälsotillstånd vid inträdet i försäkringen, lands- och stadsbefolkning o. s. v., ersatts med allas inbördes solidaritet, bör denna solidaritet utsträckas äfven till kvinnorna;

att då skatterna utgå efter samma norm för män och kvinnor, det synes rimligt, att det af skattemedel utgående pensionstillägget till invalider sättes lika för man och kvinna. Då fråga är om personer, som äro fullständigt till arbete oförmögna, torde i afseende å behovet ingen åtskillnad kunna göras mellan man och kvinna. I de fall, då invalida kvinnor kunna utföra något arbete inom hemmet eller annorledes, bör detta arbete liksom mannens ekonomiskt uppskattas och pensionstillägget i förhållande därtill minskas.

Vidare har t. f. fattigvårdsinspektören G. Nordfelt afgifvit ett tjänsteutlåtande, hvori bl. a. äfven kvinnornas särställning inom förslaget beröres och kritiseras. Hr Nordfelt säger därom:

Hur tungt vägande den försäkringstekniska synpunkten än kan anses vara, torde emellertid frågan kunna och böra ses äfven från andra synpunkter. Jag vill se saken från de fattiga, arbetande mödrarnas synpunkt.

Det har ej kunnat undgå uppmärksamheten hos dem, som arbeta i den offentliga fattigvårdens tjänst, huru mödrar med hardt när otrolig själfupoffring söka att, fastän mannen afvikit eller på annat sätt försummar sin försörjningsplikt, försörja en större eller mindre barnskara. Det är ju gifvet, att detta med nödvändighet har till följd, att kvinnan blir utsliten i förtid och att sålunda hennes invaliditet inträffar tidigare än mannens. Läkarebetyg för kvinnor lydande på "genom nöd och umbäranden nedsatta kroppskrafter" äro ej sällan förekommande vid af den offentliga fattigvården handlagda understödsfall.

När så en sådan kvinna, efter att som barnavårdinna hafva fullgjort en stor medborgerlig plikt och efter att därvid blifvit invalid i förtid, af samhället skall mottaga belöning för sitt välförhållande, erhåller hon, trots att hon erlagt lika stor pensionsavgift som en man, red-

cerad pension. För min del anser jag detta ej vara samhället värdigt — de försäkringstekniska skälen må se'n väga aldrig så tungt.

Kommittéerade säga visserligen (sid. 81 del I), att de kvinnor, hvilka under sin hälsas dagar fyllt den äfven ur samhällelig synpunkt viktiga uppgiften såsom hustrur, mödrar eller i hemmet arbetande familjemedlemmar, skola sannolikt, när de blifva invalider, i stor utsträckning beredas tillfälle att bo kvar hos sina barn eller hos andra anhöriga och trots invaliditeten vara till nytta och hjälp. Äfven för mannen står denna förmån öppen, så jag inser ej, att kvinnan därför skall behöfva lägre pension än mannen. För öfrigt torde kommittéerade varit alltför sangviniska i sitt påstående att invalider i stor utsträckning torde komma att beredas tillfälle att bo kvar hos sina barn eller andra anhöriga. Erfarenheten från arbetet inom den offentliga fattigvården visar, att det är rätt ofta som barnen af utrymmesskäl måste underlåta att härbärgera sina gamla föräldrar. Ej så sällan äro de inte alls välkomna hos barnen, på grund af med åldern följande skröpligheter. I allmänhet torde det nog ligga en viss sanning i uttrycket: "Det går lättare för föräldrar att försörja sju barn än för sju barn att försörja sina föräldrar". För öfrigt synes kommittéerades nu relaterade uttalande stå i någon strid med hvad kommittéerade på flera ställen påpekat, nämligen att pensionsförsäkringen bl. a. har till ändamål att på samhället i dess helhet öfverflytta den försörjningsplikt, som nu åligger enskilda.

Stadsfullmäktigevalen i landsorten.

Sedan valresultaten på respektive orter blifvit kända, visar det sig att 20 kvinnliga stadsfullmäktige allt som allt valts. Af dessa är en, fröken Sigrid Kruse i Karlskrona omvald, hvarföre hela antalet kvinnliga stadsfullmäktige ökats med 19, d. v. s. stigit från 48 till 67. Fröken Thyra Kullgrens afgång ur stadsfullmäktige i Göteborg gör ingen ändring i siffran, då under hösten fröken Louise Lindstedt i Alingsås inträdt som stadsfullmäktig efter en förutvarande manlig medlem, som aflyttade från orten.

Till komplettering af redan lämnade uppgifter få vi här nämna de senast valdas namn: fröken Anna Herelow, Malmö, moderat; fröken Anna Holm, Härnösand, frisinnad; fröken Anna Holmquist, Falun, frisinnad; fröken Anna Lessel, Göteborg, frisinnad; fröken Helga Sundborg, Arboga, frisinnad; fröken Hilda Wennerström, Söderhamn, moderat; fru Betty Andersson, Ronneby, socialdemokrat.

Kvinnlig kommunalnämndsledamot. Vid decemberstämman i Hedemora socken valdes till förste suppleant i kommunalnämnden fröken Maria Pettersson, Ingvallsbenning. Hon torde vara den första kvinna i Dalarne, som invalts i kommunalnämnd.

Fröken Pettersson är född 1862, och har således för icke länge sedan fyllt 50 år. Sedan ungefär 25 år tillbaka styr och ställer hon inomhus såväl som delvis utomhus på hemgården i Ingvallsbenning, hvilken räknar c:a 80 tunnland odlad jord.

Handarbetets Väners högre lärarinnekurs.

Sedan flera tiotal af år pågår å Handarbetets Väner en utbildningskurs, som afser att gifva det mått af färdigheter och kunskaper hvilka Föreningen anser om icke obetingadt nödvändiga dock i högsta grad önskvärda för de olika skolornas handarbetslärarinnor. Ytterst fullföljer Föreningen härigenom sitt en gång gifna och aldrig ur sikte lämnade mål: smakens förädling; ett mål, för hvilket uppnående allt större och större skaror, hvar och en med sin art af vapen, alltjämt gå i elden.

Handarbetets Väner tog tidigt ungdomens utbildning om hand och anordnade redan i början af sin verksamhet väfnads- och sömnadsskolor. Under Sofia Gisbergs ledarskap anordnades vid sidan af dessa den ofvan nämnda kursen, som under föregående år ombildades och ökades i anslutning till de stegrade fordringar, som medföljde den vunna högre kompetensen.

Den fyra månader långa kursen, upptagande fem af veckans dagar, ger samma antal timmar åt den praktiska som den teoretiska utbildningen. Den förra omfattar konstsoömnader, så godt som samtliga af de högre stånden som af vår allmoges utöfvade arbetssätt. Af stor betydelse äro här gifvetvis modellerna; i en del fall trogna kopior af ett eller annat synnerligen värdefullt föremål ur Föreningens rika samlingar, äro de i öfriga fall hämtade från fullt moderna kompositioner, men alltid af yppersta beskaffenhet i material, färger och ornamentik och sålunda de bästa tänkbara exempel för de lärdomar kursen å alla dessa områden afser att gifva.

Vid sidan af denna praktiska undervisning fortgår en ingående teoretisk, omfattande allmän och textil konsthistoria, väfnadslära, materiallära och färgningslära. De båda förstnämnda, af hvilka den allmänna konsthistorien genomgås öfversiktligt, den textila däremot med all utförlighet, hafva som komplettering trängna besök med demonstrering å museerna, hvarjämte en stor del omfattande verk från Kungl. Biblioteket och Föreningens eget bibliotek anlitas. Föreningens stora och rika textila samlingar äro för öfrigt vid dessa föreläsningar ett illustrationsmaterial, hvars betydelse ej kan öfverskattas och hvilket ensamt för sig ger denna kurs ett *raison d'être* framför andra dylika. — Inom väfnadsläran meddelas det mera elementära, inom materialläran lämnas i föreläsningar våra textilmaterials historia i anslutning till ett illustrationsmaterial, hämtadt ur Tekniska Högskolans samlingar. Färgningsläran försiggår slutligen å ett laboratorium och ledsagas af talrika prof och experiment.

Vid kursen undervisa: i konstsoömnad fröken Marie-Louise Ulmgren; i konsthistoria fröken Elisabeth Thorman; i väfnadslära fröken Ingrid Högberg (vikarie för fröken Signe Stiernstedt); i materiallära professor Gustaf Sellergren och i färgningslära docenten Kjellin.

I samband med kursens ofvan nämnda utvidgning och föreläsningarnas utsträckande har Föreningen velat öppna de senare icke enbart för blifvande lärarinnor

utan för den konstintresserade ungdomen i allmänhet. Vår svenska textilkonst, som sedan några årtionden upplever en lysande epok i sin historia, förtjänar för visso att studeras äfven i sina tidigare ytringar. Och för ett alltjämt ökad intresse för konsten å dess olika områden blifva dessa föreläsningar alltid af stort värde som grundläggande för vidare och själfständiga studier.

Kongressen i Budapest.

Om anordningarna för kongressen i Budapest den 15—20 juni meddelas från Ungern bland annat, att alla kongressdeltagare erhålla biljetter till nedsatta priser, icke allenast på ungerska järnvägar utan också på olika utländska järnvägs- och ångfartygsrouter.

Man arbetar med sällspordt och oförtrutet intresse på att öka kongressens kassa: genom erläggande af afgifter vid sammankomster i privata familjer; därigenom att det i många butiker vid pengars växlande afsättes några öre åt gången till kongressen; genom sparbössor till och med i barnkamrarna; genom kinematografföreställningar på olika orter; genom sportföreställningar; genom auktioner på konstverk skänkta af framstående målare och skulptörer; genom föredrag på olika ställen; genom ofta rörande ofrevilliga bidrag af enskilda personer och genom sådana från olika municipalsamhällen och komitat.

Kongressens lokal blir i den s. k. kommunens redutt, med härligt läge vid Donau, och för första gången komma österländska kvinnor att taga del i en rösträttskongress. Ma Hla Oung, som själf är stadsrepresentant samt ledarinna af de buddhistiska kvinnorna i Birma, kommer jämte sin fosterdotter Mah Nee Nee, och troligtvis komma äfven män och kvinnor från andra orientalska länder att närvara vid kongressen.

Kongressens betydelse ökas däraf, att den andra kongressen för männens internationella F. K. P. R. samtidigt hålles i Budapest under presidium af Sir John Cockburn, hvilken som Australiens premiärminister där sanktionerade parlamentsbeslutet om politisk rösträtt åt Australiens kvinnor.

Slutresultatet i Michigan.

Enligt de senaste officiella siffrorna för omröstningen om K. P. R. i Michigan den 5 sista november har resultatet tvärtemot hvad som först angafs blifvit den ringa minoriteten af 760 röster, beroende på felräkningar i landtdistriktet. Att någon tvekan rädde om utgången har förut meddelats i Dagny, och kvinnorna i Michigan äga nu ett slags partiell rösträtt, liggande midt emellan den kommunala och den politiska. Någon ny omröstning kan ej bli förrän 1914.

Joh. Lundström & C:o A.-B.
Kungl. Hofleverantör.

1:ma Maskinkrossad Anthracit
Hushållskol, Cokes, Briketter.
Allm. Tel. 2288, 2249. Riks-Tel. 427, 9427.
Kontor: Skeppsbron 18.

In memoriam.

Jacobine Ring.

Ingen som tillhört Jacobine Rings närmare vänskrets, kan annat än med djupaste vemod tänka på att hon är borta för alltid och att sjukdom och död här — som så ofta sker — nedbrutit och allt för tidigt afklippt ett människolif, som inom sig bar de rikaste möjligheter. Att många af hennes stora gåfvor hunnit en ganska betydande utveckling är sant. Men just arten af denna utveckling innebar löften. Löften, som under de sista åren ej förmådde bli till mer än drömmar blott, drömmar om nya krafter och lifsmod.

Jacobine Ring, som var danska till börden — hennes far var overrettsagförelse Jacobsen i Roskilde —, kom 1888 såsom nygift hit till Stockholm och möttes med detsamma af mycken beundran och sympati på grund af sitt ovanligt behagliga och tilldragande väsen. Inom de journalistiska kretsar, som hon kom att tillhöra, fick man — liksom inom den stora vänskrets hon samlade kring sig — snart nog visshet om att man här hade framför sig inte endast ett spirituellt och kvickt hufvud men en ovanligt begåfvad kvinna med mångsidig bildning och stor beläsenhet.

Redan från sin tidigaste ungdom hade hon haft utpräglade litterära och konstnärliga intressen. Och det dröjde nu inte länge, förrän hon började skriva i dessa ämnen, och detta — tack vare ett nästan fenomenalt språksinne — på felfri svenska, samtidigt som hon med samma lätthet och utan minsta brytning begynte använda svenskan som talspråk. I Svea och G. Renholms spirituella tidning *Veckan* syntes de första alstren af hennes penna. Sedermera blef hon musikkritiker i *Stockholmstidningen*, och de skarpa och träffande artiklar om hufvudstadens musiklif, som hon här skref under signaturen *Svarta dominon*, väckte på sin tid mycken uppmärksamhet och ej mindre nyfikenhet.

Snart nog lämnade hon emellertid detta område, och efter att ha öfvergått till *Nya Dagligt Allehanda* fortsatte hon sin journalistiska verksamhet i egenskap af litteraturkritiker. Här var hon — under signaturen *Jacqueline* — i många år en af de bokrecensenter, hvars ord och omdöme hade gällande kraft. Och jämte det värde *Jacquelines* litteraturkritik i sig själf ägde, byggd som den var på verklig kunskap och analyseringsförmåga, så hade den äfven den ovanliga förtjänsten att vara helt själfständig utan afseende på parti eller person eller den för tillfället rådande litterära strömriktningen. Hon var orädd och ärlig!

En tid redigerade hon äfven en ny tidskrift, *Svenska familjebrev*, hvilken emellertid upphörde efter ett par år. Vid sidan af sitt journalistiska arbete drog Jacobine Ring äfven nytta af sina omfattande och grundliga språkkunskaper, i det att hon öfversatte en del utländsk litteratur till vårt språk. Här bland kan särskildt

nämnas Zangwills intressanta arbete *Ghettos drömmare*, som år 1902 utkom på det Gernandtska förlaget. Men det är inte endast de estetiska intressena och hennes därmed sammanhängande skriftställarskap som göra att Jacobine Ring hör till de saknade bortgångna och till dem, hvilkas minne lever...

Vi, som stått henne nära, veta huru hennes personlighet först helt och hållet gjorde sig gällande inom det egna hemmet, där hon skötte sitt husmoderliga kall med utomordentlig samvetsgrannhet och därjämte öfvade stor gästfrihet. Här fick man i rikt mått njuta af hennes fina smak och det vinnande behag, hvarmed hon städe skötte ett värdinneskap, som ibland var rätt kräfvande och hvilket hon utöfvade, tills hälsa och krafter sveko.

Ett drag, som ej minst fängslade hennes omgifning, var slutligen den värme, hvarmed hon omfattade Sverige — utan att därför vara blind för nationalfelen och bris-terna.

När hon i somras nedlades på den sjukbädd, från hvilken hon ej mer uppstod, hade år af tilltagande sjuklighet brutit hennes i grunden sega motståndskraft. Och då — den 1 sistlidna december — en tillstötande lunginflammation släckte den svaga lifslågan, kom döden som befriaren. En befriare, som till och med hennes mest tillgifna vänner måste hälsa välkommen!

Maria Rieck-Müller.

Protest mot ålderdomspensioneringsförslaget.

Till Fredrika-Bremer-Förbundet i Stockholm har från arbeterskor i Surahammar anlänt ett protestuttalande mot de i ålderdomspensioneringsförslaget upptagna lägre pensionerna för kvinnor. Protesten, som är af den 5 januari i år och försedd med egenhändiga namnunder-teckningar af 58 arbeterskor, har följande lydelse:

Härmed få vi, undertecknade arbetande kvinnor, uttrycka vårt missnöje öfver att kommittén för allmän pensionsförsäkring anslagit kr. 300 för män och kr. 250 för kvinna, — då båda parterna hafva samma inbetalningsskyldigheter, borde de ock ha samma rättigheter.

Protestmöte mot ålderdomspensioneringsförslaget. I dag hålles i K. F. U. M:s stora sal i Stockholm ett offentligt möte med anledning af det föreliggande förslaget till lag om allmän pensionsförsäkring. Till mötet har inbjudan utgått från 15 kvinnoföreningar med Fredrika-Bremer-Förbundet i spetsen. Talare äro fröken Anna Åbergsson, dr Karolina Widerström, fru Agda Östlund och fröken Gertrud af Klintberg.

Inledning till diskussion af ålderdomspensioneringsförslaget. Från och med den 29 jan. kan genom Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Stockholm, mot insändande af 1 kr. rekvireras en af fröken Anna Åbergsson gjord översikt af kvinnornas ställning i det föreliggande ålderdomspensioneringsförslaget, hvilken är lämplig att som inledning uppläsa vid eventuella diskussionsmöten i frågan.

Tanke- och resebilder

ur

Fredrika Bremers bref till en väninna.

Meddelade af *Lotten Dahlgren.*

I.

FREDRIKA BREMER.
Fotografi från hennes senare år.

Såsom aldrig förr är Fredrika Bremers namn för närvarande på det svenska folkets läppar. Därvid är det sällsynta att beakta, att för hvar år som går ett nytt plus lägges till detta namns betydelse. Tiden har mognat till förstående af hvad Fredrika Bremer varit, alltjämt är och kommer att förbli för sitt lands andliga lif. Också har det berättigade i att genom resande af en bildstod öfver henne söka förhärliga hennes minne af ingen blifvit bestridt, äfven om man är af olika mening rörande sättet för tankens förverkligande.

Så långt är emellertid planen om åstadkommande af en Fredrika Bremer-stod avancerad, att det blott torde vara en tidsfråga, när det blir oss förunnadt att i någon af hufvudstadens parker blicka upp till den plastiskt förevigade gestalten af henne, i hvilken man med rätta ärar idealet af en sann, hög och ren kvinnlighet.

Den på dagordningen stående staty-frågan har vidare haft det goda med sig, att den föranledt ett förnyadt återkallande af den illustra författarinnans

välkända drag. Det lider ej heller något tvifvel, att de flesta svenska publikationer i artiklar och karaktärsbilder under årets lopp skola lämna sin tribut till Fredrika Bremer-minnet. Och man behöfver därvidlag ej frukta några upprepningar. Mångsidigheten, allmänmänskligheten, den rent biografiska stoffrikedom i Fredrika Bremers historia gör, att den ännu på länge icke är uttömd, att den för skildraren erbjuder ständigt nya drag att beakta och utlägga. Den är som en mångfacetterad ädelsten, i hvilken regnbågens alla färger bryta sig efter som man vänder dess olika sidor mot ljuset.

Mest belysande för diktarinns personlighet och lif äro likväl hennes egna tankar, helst de som utvecklas i hennes bref, där de framspringa oförmedlade ur det rika källsprång, som heter hennes själ. Flitigt ha också hennes biografer skattat breffvens guldgrufva, ehuru ännu helt säkert mången outforskad fyndighet återstår.

Några fynd af denna art komma i det följande att framläggas. De äro hämtade ur en brefväxling från mamsell Bremers senare år, där hennes korrespondent är en yngre väninna, fru Fredrika Linnell, som under hennes lefnadsafton kommit att bli henne mycket kär och i hvars sympatiserande bröst hon älskar att nedlägga sina reflexioner öfver lifvet — det närvarande och det tillkommande. Hvad som här meddelas är endast några hittills otryckta brottstycken ur korrespondensen. Att ange någon sammanbindande tråd mellan styckena, utom den som innehålles i underrubrikerna, torde dock vara obehöfligt. Den inre meningen, som alltid är klar, skänker enhetlighet åt de lösryckta breffragmenten.*)

"Hertha" **

Genève den 22 apr. 1857.

Hvad du skrifer mig om anfallen på min Hertha förvånar mig icke. De ha varit mig i allo väntade. Hvad som varit mig oväntadt och som på sätt och vis förvånat mig är den egna, underliga glädjekänsla, som

*) Utdrag ur Fredrika Linnells brefväxling med Fredr. Bremer ha, som fallet är med ofvanstående, med ägarinnans, fru Hilma Svedboms godhetsfulla samtycke offentliggjorts i föregående årgång af Dagny. För dem, som äro förtroliga med Fredr. Bremers historia, är det väl bekant, att de bref som äro ställda till fru Linnell höra till de märkligaste från författarinnans senare tid och att hennes biografer ur dem meddelat mångt citat.

**) Ett par meningar ur detta brefutdrag ha förut citerats i andra minnesteckningar, dock skilda från sitt sammanhang. "Mimmi Svanberg" är en af de ljusa, lefnadsfriska personerna i "Hertha", hvilken som synes haft till modell den af Fr. Bremer så högt skattade och afhållna Lotten Wennberg, en af hennes förnämsta medhjälperskor i de filantropiska företaget, som vid denna tid startats i hufvudstaden.

jag erfarit däraf. Jag vet mig aldrig erfarit något dylikt. Det har varit som en osynlig makt tagit mig vid handen och lyftat mig i en region — där — men jag vill ej skriva därom, kanske tala en dag. För mycket ville jag ej ha undvarit denna inre erfarenhet. Känslan att veta mig ha skrivit icke för att behaga människor, nej i fullt vetande att misshaga de flesta, att ådraga mig bitterhet och ovet; att ha därvid lydt påtryckningen af ett mäktigt inre bud och ej frågat efter något annat, förklarar till en del, men ej helt, denna känsla af frihet och fröjd.

Icke att jag är i allo nöjd med Hertha; långt därifrån. Jag känner, att denna bok lider af några öfverdrifter och formfel, rätt betydliga. Mina mångahanda praktiska bestyr och omsorger under senare året i Stockholm hindrade mig att ägna tillräcklig tid och tanka åt mitt litterära arbete. Det fick bli som det kunde, icke som det borde. Jag led ofta mycken inre ångest, då jag skref det. Men — nu har jag dock frid därmed i det väsentliga — därtill bidrar ock de bref jag fått från flera håll af allvarliga, sökande och kämpande själar, icke endast af kvinnor. Hertha är en växel, dragen på framtiden — och dessutom är Hertha mitt första, icke mitt sista ord i denna riktning.

”Mimmi Svanberg!” Ja visst har min goda Lotten Wennberg föresväfvat mig under denna skepnad. Och hon har delat alla deras öde, som intresserat mig lifligt, däri att de delvis blifvit porträtterade af mig. Men det är blott delvis, och jag trodde mig ej ha gjort henne så lätt igenkännlig, och ville det ej. Men tid och lugn felades mig att blanda färgerna fullt. Lotten W:s vänliga bild ser dock annorlunda ut i min själ än Mimmi Svanbergs, ehuru ljus denna än synes mig.

”Alpenglühn”

Casa Tarpeia. Rom d. 18:de april 1858.

Hvad ditt bref, min Fredrika, af d. 23 mars, djupt rört mig! Och huru innerligt jag förstår dig, känner med dig och för dig!*) Men jag känner äfven dig, Fredrika, och vet att du ej skall duka under för de bittra vågorna, som gå öfver dig, och som ofta, ofta ännu skola återkomma; jag vet att du skall ur dem lyfta upp ditt hufvud och se ljuset och få frid, icke den, ”som världen gifver”, utan den, som Gud gifver, när hans ljus gjutes öfver vår själ och förklarar den och hela världen. Det är det där ”andra ljuset”, om hvilket våra gamla skalder tala, såsom kommande först efter döden, men som vi kristna skåda redan i lifstiden, helst då vi uppstå ur lidandets, ur tårarnas dop. Jag ville likna det vid ett fenomen, som jag ofta iakttagit i alpejderna, som jag ej hört någon annan tala om men som förefallit mig djupt betydelsefullt, ty för att det må komma, fordras det att — solen nedgått och hela naturen antagit likfärg, som hvarje resande i alpejderna kunnat se och ofta blifvit omtalad. Men dagens historia är icke slut därmed, såsom man vanligen tror. Vänta några ögon-

*) Väninnan hade några månader förut förlorat sin make i första giftet, P. E. Svedbom.

blick, med blicken stadigt fäst på dessa snöhvita höjder, som du nyss sett blekna såsom af dödens beröring och svepas i likskrud — och du skall se dem ljusna, rodna — en stigande klarhet skall från den sidan, där solen nedgick, gjuta sig öfver dem och öfver fästet ända upp mot dess zenit, hvars skärhet och skönhet är obeskriflig. Det är ej den nyss försvunna granna solprakten; — den är såsom ett ljus af andlig, af förklarad natur, i hvilket alla föremål, himmel och jord lefva upp på nytt och förklaras i en ny morgonrodnad. Jag kan ej beskriva för dig huru skönt, huru underbart det är. Men ofta, ofta i olika nejder af Alpernas land och äfven i Piemont (som till en del är ett alpland) har jag stått och betraktat detta fenomen med häpnad och förtjusning och bländad af den stigande glansen frågat mig: ”Skall ej solen uppgå på nytt?” Men skuggorna, som återtogo väldet mot midnatten, och stjärnorna med dem sade mig: ”Hvad du sett är den flyktiga hägringen af en evig sanning. Först i ett högre ljus skall den fullt förklara sig!”

Senast såg jag denna syn i Turin på den stora bron öfver Po och gent öfver Monte Viso och dess alpedja. Hade du dock varit där med mig!... Men den inre sanningen af denna syn, den är jag viss på, Fredrika, att du skall erfara, såsom din vän erfarit den sedan hon mistat allt som hon haft kärt på jorden och mycket, mycket gråtit och sett lifvet och allt svepas i likdräkt. Och mycket hade jag att säga dig om hvad jag anar af dess betydelse, äfven med afseende på sambandet med hädangångna älskade. Men jag måste uppskjuta därmed.

Lif i Rom.

(Ur samma bref.)

Lifvet här i Rom har isynnerhet på vårsidan så upptagit mig till själ och kropp att jag kunnat ägna föga uppmärksamhet åt annat. I denna stund kommer jag ur ett kloster (Sacré Coeur), där jag låtit stänga mig inne under en veckas tid för att försöka den Evangeliska principens (så som jag fattat den) kraft mot den romersk-katolska. Det har varit en 7 dagars het kamp, under hvilken en nunna af brinnande nit med märkvärdigt talande tunga, och en lärd och älskvärd Carmeliter-munk (en verkl. from asket med ett helgons hufvud och hjärta) gjort allt för att omvända mig. Jag har dock utgått oomvänd men med en skörd af mången dyrbar sanning, för hvilken jag är djupt tacksam. Här om framledes. Jag skriver nu till dig från den Capitolinska klippan, på hvilken det protestantiska hospitalet Casa Tarpeja står (på den där gamla klippan sen urminnes tid), och jag har därifrån en utsikt öfver det gamla Rom, Tibern, Monte Aventino, Albanobergen — ack! hvilken utsikt! Och nu i denna stund där de minnesdiga ruinerna uppstå ur en vågrön ofantlig park badad af solen, af Italiens sol!...

Mitt lif i Rom! Ack, det blef så annorlunda än jag tänkt mig! Jag tänkte mig ett lif af stilla studier, och det blef ett lif till god del såsom i Amerika, blott att jag höll mera emot och kunde mer rå om min tid och

mig själf. Men världen fick dock öfverhand i mycket, och jag kunde ej hindra det, och ville det ej heller för den unga flickas skull, som var mig anförtrödd och som ej borde här lefva som i kloster.*) Nu likväl är jag ensam åter och kan handla i full frihet. Min kära, kära enslighet, jag får nu tillhöra dig mera helt under den tid af studier jag ännu har kvar!

*) Den unga flickans namn var Jenny Lind (naturligtvis ej sångerskan), af Fr. Bremer kallad hennes "Vinterdotter". Denna, sedermera gift med baron Oscar Stjernstedt, har meddelat bref och erinringar från vistelsen med Fredrika i Rom, hvarpå en uppsats "Fredrika Bremer och hennes Vinterdotter" i Ord och Bild, årg. 19, är byggd. Friherrinnan Jenny Stjernstedt, som tillbragt sina sista år i Clarens, Schweiz, afled därstädes vid 80 års ålder sistlidne december.

Utlandet.

De österrikiska kvinnorna ha att på en af det gamla årets sista dagar annotera en seger. Den 28 december antog underhuset enhälligt den nya föreningslagen, hvilken ger kvinnor rätt att vara medlemmar af politiska föreningar. Lagen skall nu äfven behandlas af öfverhuset (das Herrenhaus), men frågan anses icke där komma att stöta på några svårigheter. Så "när våren kommer och med den representanterna för den internationella rösträttsrörelsen på väg till kongressen i Budapest", säger den österrikiska tidskriften Neues Frauenleben, "äro Österrikes kvinnor fria från det tvång, som i detta afseende tryckt dem och som lyckligare ställda utländskor funnit så otroligt." — Vi påminna emellertid om att det endast är några år sedan de tyska kvinnorna fingo samma rätt.

Ungarns kvinnor ha däremot lidit en motgång. Det nu framlagda rösträttsförslaget tar icke, såsom väntadt var, kvinnorna med. Uteslutandet motiveras i själva förslaget, men på ett högst dunkelt sätt, och med fraser om att detta på intet vis innebär ett underskattande af kvinnans verksamhet i det politiska lifvet.

Så som förslaget föreligger utgör det emellertid äfven i andra afseenden än det ofvan berörda en ironi öfver begreppet allmän och lika valrätt, hvarföre de ungerska kvinnorna troligen ej särskildt för sin del taga saken allt för hårdt.

Den preussiska landsföreningen för K. P. R. har i dagarna mist sin högt värderade ordförande, fru Minna Cauér. Det är af principiella skäl fru Cauér afsagt sig ledareplatsen i det arbete hon med sin brinnande själ och okufliga energi så varmt omfattat. Vid en under vintern hållen tysk rösträttskonferens har nämligen föreningarnas grundfordran på lika, allmän, hemlig och direkt rösträtt ändrats till yrkande på personligen utöfvad rösträtt för alla kvinnor. Den inskränkning detta, trots alla försök att förneka det, utgör i den första fordran föreningen uppställde, accepteras icke af fru Cauér. — Nästa tyska generalförsamling har nu att slutgiltigt afgöra om ändringen, hvilken efter all sannolikhet då kommer att stadfästas.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$, och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr mm.)

Tyskfödd 18-årig svenska,

med tyska som modersmål och med någon färdighet att tala svenska, söker plats i bildad svensk familj med ungdom, helst på landet, som sällskap eller för att gå frum tillhanda utan lön eller reseersättning. Närmare gm. Pastor Helander, Berlin-Friedenau.

Bildad engelska

(lärrarinn) önskar anställning i familj 1 Mars—1 Juni mot fritt vivre för att tala och undervisa i engelska. Goda rekommendationer. Vidare upplysningar erhållas å Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå, Klarabergsgatan 48, kl. 12—4.

Legitimerad sjukgymnast

önskar plats i familj eller å institut. Svar till "Margareta 1910", Svenska Dagbladets exp.

Studentska.

undervisningsvan i skolämnen, språk, musik, med ovanligt goda betyg, små löneanspråk, söker plats i godt hem på landet, som lärarinna. Vid. Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsgatan 34, Sthlm.

Ung flicka,

van vid sjukvård, ex. sjukgymnast, huslig och barnkär önskar plats. Svar till "Genast", Linköping, p. r.

Ung flicka

från godt hem och van vid husliga göromål önskar plats, gärna utom Stockholm. Svar till "Huslig 1913", Tidningskontoret Odengatan 37.

Sörmländska

glad o. präktig, af god fam. med verkligt intresse för ett hems skötsel o. komp. däri söker plats att ensam ell. med hjälp af jungfru sköta o. förestå hem där husmor saknas. Sök., som idkar musikstudier, önskade gärna fortsätta därmed på lediga stunder. Ben. svar till: "Ideell verksamhet", Svenska Dagbl. hufvudk., f. v. b.

Lektioner i Linnésömnad

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)
Praktisk metod, utan träckling.
Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR, Stockholm.
Sibylleg. 36. R. T. 35 30. A. T. 21004.
EVA EGNÉR, Malmö.
Fersens väg 2. Tel. 4490, ev. 4083.

The Berlitz School of Languages

A. tel. 16509. R. 8532. Nybrog. 9.
:: vid Dram. Theatern. ::
Aftonkurser kr. 9 pr mån. 25 kr. pr kv.
Små klasser och privat undervisning
Proflektion och prospekt gratis.
:: *Öfversättningar.* ::

**GYNNA ALLTID DAGNYS
ANNONSÖRER!**

Till det af undertecknade kvinnoföreningar torsdagen den 23 januari
i Stockholm anordnade

Offentliga mötet

rörande

Allmän pensionsförsäkring

slutsåldes redan på måndagen alla biljetter, hvarför mötet upprepas
lördagen den 25 jan. kl. 8 e. m. i K. F. U. M:s stora sal,
Birjer Jarlsgatan 35.

Biljetter å 25 öre tillhandahållas från och med onsdagen den 22 jan. i Allmänna
Tidningskontoret, Gustaf Adolfs torg, samt vid ingången.

Fredrika-Bremer-Förbundet.
Svenska Kvinnornas National-
förbund.

Sveriges Folkskolläraryrkesförbund.

Föreningen G. C. I.
Föreningen för Kvinnans Politiska
Rösträtt i Stockholm.

Föreningen af Kvinnor i Statens
tjänst.

Hvita Bandet.

Kristliga Föreningen af Unga
Kvinnor.

Kvinnliga Kontorist- och Expedi-
föreningen.

Kvinnoklubben.

Moderata Kvinnoförbundet.
Socialdemokratiska Kvinnokon-
gressens Verkställande Utskott.
Socialdemokratiska Kvinnornas
Samorganisation.

Stockholms lokalafdelning af Sv.
Skolkösklärläraryrkes Förening.
Södra Kristliga föreningen af
Unga Kvinnor.

Wiréns utsökta PARFYMER, eleganta damers förtjusning!

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

(PLATSSÖKANDE)

Värdinneplats

önskas från 1 mars af bildad
28-årig flicka. Van att med ord-
ning och omtanke sköta ett hem.
Svar till "Värdinna våren 1913",
Svenska Dagbladet, f. v. b.

Hurtig flicka,

18 år, af god familj, har ge-
nomgått 8 kl. läroverk, van vid
sysslor som förekomma i ett landt-
hushåll, önskar plats i familj.
Är villig deltaga i göromål som
förekomma, se efter barn, samt
hjälpa till med något skrifning
om så önskas. Lön önskvärd.
Svar emotes tacksamt af "T.
L. 1913", Svenska Dagbladets
Exp., f. v. b.

En ung, föräldralös, bättre flicka

önskar plats den 1:sta Febr. el-
ler senare. Vill helst sköta ett
hem, men är äfvén villig att
åtaga sig annan sysselsättning.
Helst plats till utlandet. Något
musikalisk. Svar till "22 år",
Bofors, p. r. Telefon 41, Karl-
skoga.

LEDIGA PLATSER.**Lärling i huslig ekonomi.**

Platsen som lärling i huslig
ekonomi vid Värmlands
kvinnliga folkhögskolas Hus-
modersafdelning kungöres härmed
ledig till ansökan. Tjänstgö-
ringsskyldigheten omfattar prak-
tisk handledning af omkr. 12
elever i husliga göromål, med
särskild hänsyn till ett landt-
hushålls behof, samt teoretisk un-
dervisning i födoämneslära. Lön
för tre månaders tjänstgöring
(maj-juli) 400 kr. kontant samt
fri kost och bostad, med löne-
tillökning för den händelse kur-
sens längd utsträcker utöfver tre
månader. Till styrelsen ställd
ansökan insändes före den 1
febr., till skolans rektor, fil. dr.
Hjalmar Heden, adr. Molkom.

(LEDIGA PLATSER)

Bildad barnfröken

med godt sätt samt barnkär er-
håller genast förmånlig anställ-
ning hos direktör C. Junge,
Odengatan 39, III.

Vikariat.

Vid kyrkskola, två kilometer
från mindre stad i Norra Upp-
land, finnes vikariat under 4½
månader med början den 1
februari. Lön 140 kr. pr läsmå-
nad. Vidare meddelar folkskollä-
raren O. Johansson, Valhallavä-
gen 97, n. b., Stockholm.

Sjukvikariat.

Examinerad. folkskollärling (lä-
rling) erhåller plats som vi-
karie i Norrstigs skola härstä-
des för vårterminen d. å. Lön
efter 900 kronor för 34½ vec-
kors läsning samt husrum och
vedbrand. Äfvén småskollärlin-
gen må anmäla sig. Ansöknings-
handlingar insändas genast till
skolrådet i Säbrå, adr. Härnö-
sand.

Lärling i lärarinnebefattningen

vid Tranetorps fasta småskola i
Örkeneds församling, Kristian-
stads län, sökes hos skolrådet,
adr. Lönsboda, senast den 1
nästkommade februari. Lön en-
ligt lag. Slöjdundervisning för
flickor.

Skolrådet.

Vikariat.

På grund af sjukdomsfall öns-
kas vikarierande folkskollärlin-
gen vid Domnarvets järnverk i
Stora Tuna församling af Kop-
parbergs län under instundande
vårtermin. Lön efter 900 kr. pr
läsår, husrum och vedbrand. An-
sökningshandlingar insändas snar-
ast möjligt till

Skolrådets ordförande.

Adress Stora Tuna.

Stipendium.

Från Fredrika Bremer-För-
bundets Allmänna stipendiefond
utdelas för år 1913. ett stipen-
dium å 400 kronor för elev i
Kungl. Högre lärarinnesemina-
riets lägre afdelning.

Villkor för sökande är att
vara samt vid tiden för ansökans
insändande under minst två år
hafva varit mantalsskrifven in-
om Stockholms stad.

Ansökningar ställas till Fred-
rika Bremer-Förbundets stipen-
dienämnd, Stockholm, **innan 15
Februari**, åtföljda af kunskaps-
betyg, mantalsintyg samt präst-
och läkarebetyg.

Stockholm i Januari 1913.
Stipendienämnden.

Stipendium.

Från Fredrika Bremer-För-
bundets Allmänna stipendiefond
utdelas under år 1913 ett sti-
pendium å Fyra hundra (400)
kronor för utbildad Kindergar-
tenlärling, som önskar vinna
kompetens för att meddela un-
dervisning i elementarskolans
lägre klasser.

Ansökningar ställas till Fred-
rika Bremer-Förbundets stipen-
dienämnd Stockholm, **innan 15
Februari**, åtföljda af vidimerade
afskrifter af skolbetyg, mantals-
intyg, präst- och läkarebetyg
samt andra handlingar sökan-
de vill åberopa.

Stockholm i Januari 1913.
Stipendienämnden.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Årets riksdag.

Stockholms fattigvårdsnämnd om kvinnans särställning i
folkpensioneringsförslaget.

Stadsfullmäktigevalen i landsorten.

Handarbetets Vänners högre lärarinnekurs.

Kongressen i Budapest.

In Memoriam. Jacobine Ring. Af Maria Rieck-Müller.

Tanke- och resebilder ur Fredrika Bremers brev till en
väninna. I. Meddelade af Lotten Dahlgren.

Utlandet.

Notiser.

**Prenumeratión å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**